

ΕΛΙΔΕΚ.
Ελληνικό Ίδρυμα Έρευνας & Καινοτομίας

Περιγραφή Χρηματοδοτούμενου Ερευνητικού Έργου
1η Προκήρυξη Ερευνητικών Έργων ΕΛ.ΙΔ.Ε.Κ. για την
ενίσχυση των Μελών ΔΕΠ και Ερευνητών/τριών και την
προμήθεια ερευνητικού εξοπλισμού μεγάλης αξίας

Τίτλος Ερευνητικού Έργου: Οι ελληνορθόδοξες κοινότητες των νησιών του βορειοανατολικού Αιγαίου: από την Οθωμανική Αυτοκρατορία στο ελληνικό κράτος (1876-1923)

Επιστημονικός/ή Υπεύθυνος/η: Σπυρίδων Καράβας

Φιλικός προς τον αναγνώστη τίτλος: GOCNEA

Επιστημονική Περιοχή: ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ

Φορέας Προέλευσης και Χώρα: ΕΛΛΑΔΑ

Φορέας Υποδοχής: ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ

Συνεργαζόμενος Φορέας: ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

**Ιστοσελίδα προβολής του Έργου
(αν υφίσταται):**

Ποσό Χρηματοδότησης: 159.500 €

Διάρκεια Χρηματοδότησης: 36 μήνες

Σύνοψη Ερευνητικού Έργου

Το συγκεκριμένο πρόγραμμα διερευνά τον τρόπο με τον οποίο οι ηγετικές ομάδες των ελληνορθόδοξων κοινοτήτων των νησιών του βορειοανατολικού Αιγαίου προσλαμβάνουν τις πολιτικές αλλαγές της περιόδου 1876-1923. Μέσα από ένα ευρύ φάσμα πηγών εξετάζει πώς οι κοινωνίες της Λέσβου, της Χίου, της Σάμου, της Λήμνου και της Ικαρίας μιλούν για το πολιτικό παρόν και το παρελθόν τους, αλλά και πώς οραματίζονται το μέλλον τους. Κύριος σκοπός της έρευνας είναι να αναδειχθεί η πολυπλοκότητα των μηχανισμών που διαμόρφωσαν τις πολιτικές και εθνικές επιδιώξεις των νησιωτικών κοινοτήτων και που βρίσκονται σε άμεση συνάφεια με τα ιδιαίτερα οικονομικά και κοινωνικά τους χαρακτηριστικά.

Η παρούσα έρευνα εμπίπτει στην προβληματική του *νησιωτισμού*, ένα πεδίο που εγκαινίασε η συνεργασία γαλλικής γεωγραφίας και ιστορίας στις αρχές του 20ού αιώνα και διερευνά τα όρια της «απομόνωσης» και τις αδυναμίες επικοινωνίας των μικρών νησιωτικών «τόπων», νησίδων, οικισμών και ανθρώπων. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο αντικείμενο μελέτης της έρευνας είναι οι άνθρωποι και οι σχέσεις τους, οι πολιτικές τους επιλογές και οι νοοτροπίες, οι οικονομικοί μηχανισμοί, τα δίκτυα επικοινωνίας και τα όρια της «απομόνωσης» των νησιωτικών αυτών τόπων. Η προσέγγιση της έρευνας είναι συγκριτική, εντάσσοντας ταυτόχρονα τις νησιωτικές κοινωνίες στο κυρίαρχο ιδεολογικό πλαίσιο, στην έξαρση δηλαδή της εθνικιστικής ιδεολογίας στην ευρύτερη περιοχή της νοτιοανατολικής Ευρώπης τη συγκεκριμένη περίοδο.

Πρωτοτυπία του Ερευνητικού Έργου

Το συγκεκριμένο ερευνητικό έργο μπορεί να θεωρηθεί πρωτότυπο από την πλευρά της ιστορικής του τεκμηρίωσης, καθώς επιδιώκει να αναδείξει για πρώτη φορά και μέσω λεπτομερών συγκρίσεων, τις ξεχωριστές περιπτώσεις των ελληνορθόδοξων κοινοτήτων των νησιών του βορειοανατολικού Αιγαίου (Λέσβος, Λήμνος, Χίος, Σάμος και Ικαρία), όσον αφορά την πρόσληψη από τις ηγετικές τους ομάδες της συνεχώς μεταβαλλόμενης πολιτικής κατάστασης της περιόδου 1876-1923. Η παρούσα έρευνα έχοντας ως αφετηρία την έννοια του νησιωτισμού, όπως αυτή αναπτύχθηκε από Γάλλους ιστορικούς και γεωγράφους στις αρχές του 20ού αιώνα, εστιάζει στους ανθρώπους και στις σχέσεις τους, στα δίκτυα επικοινωνίας και στα όρια της «απομόνωσης» των νησιωτικών τόπων. Με τη μελέτη πρωτότυπου, ως επί το πλείστον, αρχειακού υλικού και με τη διάχυση των αποτελεσμάτων της έρευνας ζητούμενο είναι ο εμπλουτισμός της ελληνικής και ξένης βιβλιογραφίας σε ζητήματα σχετικά με το νησιωτισμό και την εξάπλωση του εθνικισμού στη συγκεκριμένη περιοχή της νοτιοανατολικής Ευρώπης.

Αναμενόμενα αποτελέσματα & Αντίκτυπος του Ερευνητικού Έργου

Η παρούσα έρευνα επικεντρώνεται για πρώτη φορά, μέσω μιας συγκριτικής προσέγγισης, στη διαδικασία μετάβασης των νησιωτικών κοινωνιών του βορειοανατολικού Αιγαίου από την Οθωμανική Αυτοκρατορία στο ελληνικό κράτος. Εξετάζει τις ιδιαιτερότητες, τις διαφοροποιήσεις και τις ομοιότητες όσον αφορά την πρόσληψη από τις ηγετικές ομάδες της Σάμου, της Λέσβου, της Χίου, της Λήμνου και της Ικαρίας των μεταβαλλόμενων πολιτικών συνθηκών της περιόδου 1876-1923. Για τη διάδοση των αποτελεσμάτων της έρευνας θα εκδοθεί μία μονογραφία και θα δημοσιευτούν δύο άρθρα σε περιοδικά, ελληνόγλωσσα ή ξενόγλωσσα με κριτές. Επίσης, με τη συμπλήρωση του ερευνητικού έργου, θα οργανωθεί ημερίδα/συνέδριο με σκοπό τη δημοσιοποίηση των αποτελεσμάτων της έρευνας στην ακαδημαϊκή κοινότητα, αλλά και στις τοπικές κοινότητες των νησιών. Με αυτό τον τρόπο η παρούσα έρευνα αποσκοπεί να κινητοποιήσει το δημόσιο διάλογο γύρω από τις νησιωτικές κοινωνίες, την ιστορία και την ιστοριογραφία τους.

Η σημασία της χρηματοδότησης

Στην Ελλάδα, αλλά και σε ευρωπαϊκό επίπεδο, δεν παρατηρείται σήμερα μία συστηματική προσπάθεια να διαμορφωθούν ή να αξιολογηθούν στρατηγικές για την ενίσχυση των κοινωνικών και ανθρωπιστικών επιστημών, που εδώ και αρκετά χρόνια βρίσκονται σε κρίση και ελάχιστα χρηματοδοτούνται. Η πρωτοβουλία του ΕΛΙΔΕΚ για τη χρηματοδότηση ερευνητικών δραστηριοτήτων σε τομείς των ανθρωπιστικών και κοινωνικών επιστημών έρχεται να καλύψει σε σημαντικό βαθμό το συγκεκριμένο πρόβλημα. Ενθαρρύνοντας την έρευνα, στηρίζει το κύρος των ανθρωπιστικών και κοινωνικών σπουδών, που επανειλημμένα έχουν αποδείξει ότι αποτελούν δομικό στοιχείο για την παιδεία και τον εκδημοκρατισμό της κοινωνίας. Με τη χρηματοδότηση του συγκεκριμένου ερευνητικού προγράμματος το ΕΛΙΔΕΚ δίνει την ευκαιρία για συνεργασία μεταξύ των ερευνητών, δημιουργεί ένα χώρο για την ανάδειξη νέων ερευνητικών τάσεων, ενισχύει τη διεξαγωγή δημόσιας συζήτησης και τη διάχυση των ερευνητικών αποτελεσμάτων προς την επιστημονική κοινότητα και τις τοπικές κοινωνίες που ενδιαφέρονται για την ιστορία τους.

ΕΛΙΔΕΚ.
Ελληνικό Ίδρυμα Έρευνας & Καινοτομίας

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

Λ. Συγγρού 185 & Σάρδεων 2
ΤΚ. 17121, Νέα Σμύρνη, Ελλάδα
210 64 12 410, 420
communication@elidek.gr
www.elidek.gr